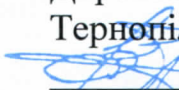

**Тернопільський обласний комунальний інститут
післядипломної педагогічної освіти**

СХВАЛЕНО

Протокол засідання науково-
методичної ради
Тернопільського ОКІППО
від 05 вересня 2025 р. № 5

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор
Тернопільського ОКІППО
 Олександр ПЕТРОВСЬКИЙ
05 вересня 2025 р.

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

підвищення кваліфікації заступників керівників (директорів)
закладів загальної середньої освіти

«РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

ЗАСТУПНИКІВ КЕРІВНИКІВ (ДИРЕКТОРІВ)

ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ»

Розробники програми	Бас Ольга Олексіївна, методист відділу освітнього адміністрування
Найменування програми	Розвиток професійних компетентностей заступників керівників (директорів) закладів загальної середньої освіти
Цільова група	Заступники керівників (директорів) закладів загальної середньої освіти
Мета програми	Професійний розвиток педагогічних працівників відповідно до державної політики в галузі освіти, удосконалення професійних компетентностей учителів закладів загальної середньої освіти (далі - ЗЗСО), необхідних для організації навчання, виховання та розвитку учнів відповідно до Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти "Нова українська школа", схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р , та на основі Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898
Напрямок програми	Розвиток професійних компетентностей відповідно до Професійного стандарту за професією «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства економіки України від 17.09.2021 № 568-21, та Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800 (зі змінами)
Обсяг програми	30 годин (1 кредит ЄКТС)
Форма підвищення кваліфікації	Очна, змішана, дистанційна з використанням дистанційних технологій в синхронному або асинхронному режимах
Перелік компетентностей, що формуватимуться	Формування та розвиток - загальних компетентностей: громадянська компетентність ЗК 01; соціальна компетентність ЗК 02; когнітивна компетентність ЗК.04. - професійних компетентностей заступника керівника (директора) закладу загальної середньої освіти: нормативно-правову компетентність (А 1.1, А 1.2.); компетентність стратегічного управління (А 2.5, А 3.1, А 3.2); емоційно-етична компетентність (В 2.1, В 2.2, В 2.3); компетентність педагогічного, соціального та мережевого партнерства (В 3.1, В 3.2); здоров'язбережувальна компетентність (Г 1.1, Г 1.2, Г 1.3); інклюзивна компетентність (Г 2.1, Г 2.2); проєктувальна компетентність (Г 3.1); здатність до навчання впродовж життя (Д 2.2); інформаційно-цифрова компетентність (Д 3.1, Д 3.2, Д 3.3)
Основні завдання програми	- забезпечити розвиток загальних і професійних компетентностей заступників керівників (директорів) ЗЗСО; - поглибити й розширити обсяг знань нормативно-правових основ, законодавчих актів у сфері освіти; сучасних підходів та методик організації освітнього процесу в НУШ; що забезпечить якісні зміни в організації освітнього процесу та створить передумови для інноваційних перетворень у сучасній шкільній системі; - активізувати розвиток значущих професійних якостей заступників керівників ЗЗСО; - удосконалити вміння і навички інтеграції STEM-технологій в управлінську діяльність, застосування цифрових інструментів; - поглибити й розширити теоретичні знання заступників керівників ЗЗСО з охорони праці та безпеки життєдіяльності в закладі освіти.
Строки виконання програми	2026 рік
Графік освітнього процесу	Відповідно до плану-графіка підвищення кваліфікації педагогічних працівників

Кадрове забезпечення програми	Петровський О. М., директор, кандидат історичних наук, доцент. Когут О.І., заступник директора з науково-педагогічної, навчальної роботи та ІКТ, кандидат філологічних наук, доцент; Вітенко І. М., заступник директора з науково-методичної роботи та міжнародного співробітництва, кандидат географічних наук; Шайнюк Ю. Ч., заступник директора з питань ЗНО та моніторингу ЯО; Бабовал Н. Р., доцент, в.о. завідувача кафедри менеджменту, кандидат економічних наук; Брик Р. С., доцент кафедри менеджменту, к.п.н, доцент; Жизномірська О. Я., доцент кафедри педагогіки і психології та інклюзивної освіти, кандидат психологічних наук; Гайда В. Я., викладач кафедри змісту і методик викладання навчальних предметів, доктор філософії; Колодійчук О. Я., доцент, в.о. завідувача кафедри методик викладання навчальних дисциплін, кандидат педагогічних наук; Корман М. М., доцент кафедри педагогіки і психології та ІО; Кавецький В. Є., доцент, в.о. завідувача кафедри педагогіки і психології та інклюзивної освіти, кандидат психологічних наук, доцент; Олексюк О. Р., доцент кафедри змісту і методик викладання навчальних предметів, к.п.н; Бас О. О., методист відділу освітнього адміністрування..
Додаткові послуги	Можливість проживання у гуртожитку
Місце виконання програми	вул. В. Громницького, 1, м. Тернопіль / (за місцем роботи)
Вартість/безоплатність надання освітньої послуги	Освітні послуги для слухачів курсів надаються безоплатно / за кошти фізичних та / або юридичних осіб, з інших джерел, не заборонених законодавством; вартість встановлюється на основі затвердженого кошторису
Мінімальна та максимальна кількість осіб в групі	Відповідно до норм, визначених Статутом інституту
Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації	Свідоцтво про підвищення кваліфікації
Очікувані результати навчання	Знання: нормативно-правових основ, законодавчих актів у сфері освіти; сучасних підходів та методик організації освітнього процесу в НУШ; концептуальних і методичних особливостей різних видів оцінювання; визначальних характеристик освітнього середовища; способів підтримки вчителя на різних етапах професійного розвитку. Уміння: організовувати діяльність на засадах новітніх підходів, саморозвитку та впровадження нових форм роботи; застосовувати цифрові інструменти, компетентнісний підхід, інтеграцію STEM-технологій в освітній процес; розвивати критичне мислення, медіаграмотність, навички фасилітації, ефективної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами; уживати превентивні заходи щодо булінгу; створювати безбар'єрний психологічно-безпечний освітній простір. Диспозиції (цінності, ставлення): готовність до реалізації сучасних цілей освіти, формування духовних цінностей, патріотизму, національної свідомості та здорового способу життя, партнерської взаємодії, здійснювати освітній процес на засадах Концепції Нової української школи.
Забезпечення розміщення освітньої	https://ippo.edu.te.ua/teaching/pidvishhennya-kvalifikacii/osvitni-programi-2026

Навчально-тематичний план підвищення кваліфікації

(форма навчання – очна)

Назва модуля	Зміст навчального модуля	Індекси компетентностей, що розвиваються	Години				Усього
			Аудиторні	Практичні	Самостійні	Контрольні заходи	
Модуль 1	Психологія і педагогіка інклюзивного навчання	Г 1, Г 2	4	-	-	-	4
	Буллінг і мобінг в освітньому середовищі: правові, психологічні та управлінські аспекти	Г 1.1, Г 1.2, ЗК 01, ЗК 02	2	-	-	-	2
	Готовність педагогів до роботи з дітьми з ООП в умовах воєнного стану.	Г 2.1 Г 2.2	2			-	2
Модуль 2	Фахова діяльність заступників керівників (директорів) закладів загальної середньої освіти	А.1, Б.1, В.2, Г 1, Д 3	14	4	-	-	18
	Створення умов для розвитку критичного мислення в закладах освіти.	В2.1, В2.2, В2.3	2	-	-	-	2
	Проектування інтегрованого навчального середовища в STEM-освіті	Г 3.1, Д 3.1, Д 3.3 ЗК 04	-	2	-	-	2
	Енергоефективність як складова екологічної та соціальної компетентностей учасників освітнього процесу	Г 1.1, Г 1.2, Г 1.3	2	-	-	-	2
	Практичні інструменти генеративного штучного інтелекту для створення електронних освітніх ресурсів: дидактичні та методичні аспекти	Д 3.1, Д 3.2	-	2	-	-	2
	Архітектоніка професійної майстерності заступника керівника (директора) закладу освіти.	В 3.1, В 3.2, Д 2.2	2	-	-	-	2
	STEM для Smart - здоров'я: управлінські рішення	Г 1.1, Д 3.1	2	-	-	-	2
	Громадянська компетентність та інформаційна стійкість в епоху дезінформації	А 3.1, А 3.2 Д 2.1	2	-	-	-	2
	Педагог у ситуації змін: компетентності, ресурси, підтримка	А 3.1 Д 2.1, Д 2.2	2	-	-	-	2
	Життєстійкість педагога в умовах освітнього середовища як соціальна	Г 1.3 В 2.3	2	-	-	-	2

	необхідність і складова безпеки життєдіяльності.						
Модуль 3	Контрольно-аналітичний модуль		-	-	-	2	2
	Круглий стіл «Прагнемо, розвиваємося, досягаємо»		-	-	-	1	1
	Круглий стіл «Прагнемо, розвиваємося, досягаємо»		-	-	-	1	1
Модуль 4	Варіативний складник		6	-	-	-	6
Разом годин за Освітньою програмою			24	4	-	2	30

Навчально-тематичний план підвищення кваліфікації

(форма навчання – дистанційна)

Назва модуля	Зміст навчального модуля	Індекси компетентностей, що розвиваються	Години				Усього
			Аудиторні	Практичні	Самостійні	Контрольні заходи	
Модуль 1	Психологія і педагогіка інклюзивного навчання	Г 1, Г 2	4	-	-	-	4
	Булінг і мобінг в освітньому середовищі: правові, психологічні та управлінські аспекти	Г 1.1, Г 1.2	2	-	-	-	2
	Готовність педагогів до роботи з дітьми з ООП в умовах воєнного стану.	Г 2.1 Г 2.2	2	-	-	-	2
Модуль 2	Професійна діяльність заступників керівників (директорів) закладів загальної середньої освіти	А.1, Б.1, В.2, Г 1, Д 3	14	-	4	-	18
	Створення умов для розвитку критичного мислення в закладах освіти.	В2.1, В2.2, В2.3	-	-	2	-	2
	Проектування інтегрованого навчального середовища в STEM-освіті	Д 3.1, Д 3.3	2	-	-	-	2
	Енергоефективність як складова екологічної та соціальної компетентностей учасників освітнього процесу	Г 1.1, Г 1.2, Г 1.3	2	-	-	-	2
	Практичні інструменти генеративного штучного інтелекту для створення електронних освітніх ресурсів: дидактичні та методичні аспекти	Д 3.1, Д 3.2	-	-	2	-	2
	Архітектоніка професійної майстерності заступника	А 2.5 А 3.2	2	-	-	-	2

	керівника (директора) закладу освіти.						
	STEM для Smart - здоров'я: управлінські рішення	Г 1.1, Д 3.1	2	-	-	-	2
	Громадянська компетентність та інформаційна стійкість в епоху дезінформації	А 3.1, А 3.2 Д 2.1	2	-	-	-	2
	Педагог у ситуації змін: компетентності, ресурси, підтримка	А 3.1 Д 2.1, Д 2.2	2	-	-	-	2
	Життєстійкість педагога в умовах освітнього середовища як соціальна необхідність і складова безпеки життєдіяльності.	Г 1.3 В 2.3	2	-	-	-	2
Модуль 3	Контрольно-аналітичний модуль		-	-	-	2	2
	Круглий стіл «Прагнемо, розвиваємося, досягаємо»		-	-	-	1	1
	Круглий стіл «Прагнемо, розвиваємося, досягаємо»		-	-	-	1	1
Модуль 4	Варіативний складник		2	-	4	-	6
Разом годин за Освітньою програмою			20	-	8	2	30

Модуль 1. Психологія і педагогіка інклюзивного навчання

Тема 1. Булінг і мобінг в освітньому середовищі: правові, психологічні та управлінські аспекти.

Актуальність проблеми булінгу як одного з ключових викликів сучасного освітнього середовища. Психологічні аспекти проблеми, які розкривають причини, форми прояву, ознаки булінгу, їхній вплив на емоційний стан дітей і дорослих. Правові аспекти протидії булінгу в закладах освіти, повноваження та відповідальність учасників освітнього процесу відповідно до чинного законодавства України. Мобінг як окреме явище в освітньому середовищі, його основні форми прояву, механізми захисту прав потерпілих та питання правової відповідальності.

Ефективні практики, кейси та інструменти профілактики булінгу і мобінгу, спрямовані на формування культури взаємоповаги, партнерської взаємодії. Матеріал може бути використаний педагогічними працівниками, практичними психологами, керівниками закладів освіти у створенні безпечного освітнього середовища.

Тема 2. Готовність педагогів до роботи з дітьми з ООП в умовах воєнного стану.

Інклюзивна культура педагога. Профіль вчителів інклюзивних закладів опрацьований Європейським агентством з особливих потреб та інклюзивної освіти. Психолого-педагогічні, організаційні та нормативно-правові засади інклюзивної освіти в кризових і надзвичайних ситуаціях.

Бар'єри, що перешкоджають успішному налаштуванню педагогів на роботу в інклюзивному середовищі. Компоненти готовності педагога до роботи з здобувачами освіти з ООП в умовах війни: аксіологічний, емоційно-мотиваційний, когнітивний, вольовий, операційно-компетентнісний, комунікативний, рефлексивний.

Ефективні педагогічні стратегії інклюзивної освіти. Міждисциплінарна взаємодія з фахівцями психолого-педагогічного супроводу. Прийоми і методи підтримки учнів з ООП з різними нозологіями. Матеріал може бути використаний педагогами, методистами та керівниками закладів освіти при роботі в інклюзивному середовищі.

Модуль 2. Фахова діяльність заступників керівників (директорів) закладів загальної середньої освіти

Тема 1. Створення умов для розвитку критичного мислення в закладах освіти.

Критичне мислення як важлива компетенція особистості. Системні умови для розвитку

критичного мислення учасників освітнього процесу. Властивості, структурні елементи, етапи процесу критичного мислення. Основні напрями організації роботи з розвитку критичного мислення в закладі освіти.

Управлінська роль керівника закладу освіти щодо упровадження практичних методик і технік розвитку критичного мислення в освітньому процесі. Ефективні педагогічні стратегії, інструменти активного навчання та механізми їх системного впровадження на рівні закладу освіти. Матеріал може бути використаний керівниками закладів освіти при створенні організаційних умов для розвитку критичного мислення в учасників освітнього процесу.

Тема 2. Проєктування інтегрованого навчального середовища в STEM-освіті.

Проєктування інтегрованого навчального середовища в STEM-освіті як ключове завдання сучасної освітньої системи, орієнтованої на розвиток компетентностей XXI століття. Концептуальні засади створення такого середовища з урахуванням міждисциплінарного характеру STEM-підходу. Роль інтеграції природничо-математичних, інженерних і технологічних знань у формуванні цілісного наукового світогляду учнів. Дидактичні принципи, які лежать в основі проєктування інтегрованого навчального простору. Організація дослідницької та проєктної діяльності як базових компонентів STEM-освіти. Значення цифрових технологій і лабораторного обладнання у створенні ефективного навчального середовища. Потенційні виклики та шляхи їх подолання під час впровадження такого середовища в закладах освіти. Необхідність системного підходу до проєктування інтегрованого навчального середовища як основи якісної STEM-освіти.

Тема 3. Енергоефективність як складова екологічної та соціальної компетентностей учасників освітнього процесу.

Енергоефективність як складова екологічної та соціальної компетентностей учасників освітнього процесу в умовах сучасних суспільних викликів. Формування енергоощадної поведінки як чинника зменшення негативного впливу на довкілля та підвищення соціального добробуту. Взаємозв'язок між енергоспоживанням, екологічними наслідками та якістю життя громади. Соціальний вимір енергоефективності в контексті соціальної справедливості, енергетичної безпеки та колективної відповідальності.

Роль закладу освіти у формуванні енергоефективної культури та ціннісних орієнтацій. Освітні практики, STEM-підходи та проєктна діяльність, спрямовані на розвиток практичних навичок ощадливого використання енергоресурсів. Інтерактивні і практичні завдання для слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Матеріал має прикладну спрямованість і може бути використаний у професійному розвитку педагогів та управлінській діяльності керівників та роботі закладів освіти..

Тема 4. Практичні інструменти генеративного штучного інтелекту для створення електронних освітніх ресурсів: дидактичні та методичні аспекти.

Поняття генеративного штучного інтелекту — різновиду штучного інтелекту, здатного створювати новий освітній контент, зокрема тексти, візуальні матеріали та програмний код. Можливості, переваги та виклики створення електронних освітніх ресурсів.

Використання спеціалізованих сервісів Chalkie.ai, Worksheets.ai, Padlet TA для створення інтерактивних робочих аркушів, а також NotebookLM для роботи з навчальними матеріалами, аналізу джерел інформації, систематизації даних та підтримки аналітичної діяльності педагога. Порівняння платформ Gemini та ChatGPT, що розглядаються як приклади генеративного штучного інтелекту, який функціонує на основі розмовних запитів і забезпечує інтерактивну взаємодію з користувачем. Створення Gem-ботів (персоналізованих помічників у середовищі Gemini), які дають змогу налаштовувати сценарії роботи з освітнім контентом.

Тема 5. Архітектоніка професійної майстерності заступника керівника (директора) закладу освіти.

Архітектоніка професійної майстерності заступника керівника (директора) школи - це комплексна, багаторівнева та динамічна структура. У ширшому міждисциплінарному контексті архітектоніка в педагогіці — це цілісність та взаємозумовленість всіх елементів освітнього процесу. Вона охоплює поєднання управлінської компетентності, педагогічної майстерності, психологічної зрілості та здатності до саморозвитку.

Майстерність управління — це не статичний набір правил, а гнучка конструкція, яка постійно перебудовується відповідно до сучасних викликів, таких як цифрова трансформація та безпекові умови. Вона передбачає ефективну організацію освітнього процесу, методичний супровід педагогів, формування інноваційного середовища та впровадження компетентнісного підходу.

Тема 6. STEM для Smart - здоров'я: управлінські рішення.

Сутність STEM-підходу як ключового управлінського інструменту формування системи Smart-здоров'я в сучасному закладі освіти. Проблема подолання фрагментарності здоров'язбережувальних заходів та необхідність створення цілісної екосистеми, що об'єднує цифрові технології, природничі науки та інженерні рішення для забезпечення благополуччя учасників освітнього процесу. Поняття Smart-здоров'я в контексті цифровізації освіти та стратегічного планування розвитку закладу.

Управлінські рішення щодо впровадження STEM-ініціатив, оптимізації ресурсів, управління ризиками та оцінювання результативності. Роль керівника у створенні безпечного, інноваційного та стійкого освітнього середовища, орієнтованого на благополуччя учнів і педагогічних працівників.

Тема 7. Громадянська компетентність та інформаційна стійкість в епоху дезінформації.

Громадянська компетентність у сучасній освіті трактується як інтегрована здатність особистості діяти відповідально в демократичному суспільстві, критично оцінювати соціальні процеси та інформаційні повідомлення, усвідомлювати власну культурну й національну ідентичність.

Інформаційна стійкість — це сформована здатність особи або спільноти протидіяти маніпулятивному інформаційному впливу шляхом критичного мислення, медіаграмотності та ціннісної саморегуляції.

Масове поширення цифрових технологій, соціальних мереж і можливість миттєвого обміну повідомленнями суттєво ускладнило процес розрізнення достовірної інформації та дезінформації. У сучасному інформаційному середовищі громадянська компетентність неможлива без здатності критично працювати з інформацією, критично її осмислювати, усвідомлювати.

Тема 8. Педагог у ситуації змін: компетентності, ресурси, підтримка.

Освітні зміни як постійна реальність: реформа НУШ, цифровізація, інклюзія, воєнний контекст, соціальна нестабільність.

Особливості професійної діяльності педагога в умовах сучасних освітніх трансформацій, зумовлених реформуванням системи освіти, упровадженням компетентнісного підходу та нових педагогічних практик. Ключові компетентності педагога в ситуації змін.

Необхідність адаптивності та безперервного професійного розвитку. Внутрішні ресурси педагога: професійна мотивація та ціннісні орієнтири, відчуття професійної місії та значущості праці, самооцінка, впевненість у власних силах, психологічна та професійна стійкість (резильєнтність), здатність до рефлексії та самопідтримки. Зовнішні ресурси професійного розвитку: система підвищення кваліфікації та неформальна освіта, професійні спільноти, педагогічні мережі, методичні об'єднання, вебінари, цифрові інструменти.

Професійна супервізія: простір для аналізу складних ситуацій та емоційного розвантаження.

Тема 9. Життестійкість педагога в умовах освітнього середовища як соціальна необхідність і складова безпеки життєдіяльності.

Концептуальні основи життестійкості педагога як ключовий ресурс професійної стабільності, психологічного благополуччя та безпеки життєдіяльності в умовах сучасних викликів освітнього середовища. Визначення життестійкості, її психолого-педагогічна сутність, чинники формування й практичні шляхи її розвитку у професійній діяльності педагога.

Сучасні підходи до підтримки психологічної стійкості в умовах стрес-факторів, невизначеності та змін та стратегії формування життестійкості педагогічного колективу та освітнього середовища у закладі освіти. Обґрунтування життестійкості як соціальної та професійної необхідності для забезпечення високої якості освітнього процесу.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безпалько О. Соціально-психологічна готовність педагогів до інклюзивної освіти: теорія і практика. Освітологічний дискурс. 2022. №2. С. 43–50.
2. Биков В. Ю., Спірін О. М., Пінчук О. П. Проблеми та перспективи сучасної цифрової трансформації освіти. Науково-практична конференція «Цифрова трансформація освіти». Київ, 2024. С. 5–12.
3. Васютіна Т. М., Себало Л. І. Освітнє середовище закладу освіти як чинник розвитку критичного мислення педагогів. Освітньо-науковий простір. 2023. № 5. С. 28–36.

4. Гайда В.Я. Інноваційні засоби реалізації STEM-навчання. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. 2024. №215. С.127-131.
5. Головка Д.Ю. Штучний інтелект у діяльності педагога закладу професійної (професійно-технічної) освіти: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО „УМО” НАПН України, 2024. 73 с.
6. Готовність педагогів до роботи з дітьми з ООП в умовах війни та повоєнний час: навчально-методичний посібник. К., 2025. 194 с.
7. Грінченко Р. В., Орленко О. М. Енергоефективність в Україні: стан та перспективи покращення. Науковий вісник Одеського національного економічного університету : Збірник наукових праць №1-2 (314-315), 2024. С. 117–125. URL: [http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2024/314-315/pdf/NV_ONEU_1-2_2024_\(on-line\).pdf#page=117](http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2024/314-315/pdf/NV_ONEU_1-2_2024_(on-line).pdf#page=117).
8. Донець Н. Stem-освіта – вітчизняний досвід впровадження. Наукові записки. 2024. № 212. С. 154–160.
9. Демченко І. Формування психологічної готовності педагогів до інклюзивного навчання. Педагогічна освіта: теорія і практика. 2020. №28. С. 54–61.
10. Енергоефективність у школах: готові посібники для вчителів. 2025. URL: <https://nus.org.ua/2025/07/25/energoefektyvnist-u-shkolah-gotovi-posibnyky-dlya-vchyteliv/>.
11. Загальна середня освіта України в умовах воєнного стану та відбудови: упроваджуємо новий зміст освіти: метод. порадник / за заг. ред. О. М. Топузова. Київ: Національна академія педагогічних наук України, 2025. 198 с.
12. Кавецький В. Є. Особливості підготовки педагогів до реалізації завдань інклюзивної освіти в умовах нових суспільних викликів. Освітній процес сьогодення: досягнення, виклики, перспективи: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Тернопіль, 25 квітня 2025 року) / Редколегія: О. М. Петровський, І. М. Вітенко, О. І. Когут, О. Я. Колодійчук, Г. Р. Корицька, О. Р. Олексюк, Ю. М. Починок, В. Я. Гайда, І. І. Подлесна. Тернопіль, 2025. С. 19-22.
13. Карабін О. Теоретико-методологічні засади розвитку критичного мислення як управлінського завдання в освіті. Молодь і ринок. 2024. № 6. С. 45–52.
14. Краснянський М. Ю. Енергозбереження: навчальний посібник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2020. 136 с. URL: https://library.kpi.kharkov.ua/files/new_postupleniya/enerkr.pdf.
15. Лукіна Т. О. Управління якістю загальної середньої освіти: Навчально-методичний посібник. Київ.: Педагогічна думка, 2020.-230 с.: Ознайомитись можна на сайті [Інституту педагогіки НАПН України](#).
16. Марущак О. В., Терещенко Р. М., Мельник В. А. Інтеграція STEAM-технологій у професійну підготовку майбутніх учителів технологій: виклики та шляхи вирішення. Сучасні тенденції підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технології. 2024. Вип. 7. С. 30–34.
17. Матвійчук Ю. Ю. STEM-освіта як інструмент реалізації інтегрованого вивчення природничо-математичних дисциплін. Теорія та методика навчання та виховання. 2021. № 50. С. 123–135.
18. Морзе Н. В., Гладун М. А. Модель STEM-центру як осередку інноваційного навчання. Інформаційні технології і засоби навчання. 2022. Т. 88, № 2. С. 1–18.
19. Методичні рекомендації з формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти (2020): Спільна розробка МОН та ДСЯО, що є дорожньою картою для директорів шкіл.
20. Мін'юст пояснює, що таке мобінг на роботі та як розпізнати цькування і захистити свої права. URL: <https://surl.li/dvejqn>
21. Навчальний посібник до вивчення курсу «Виклики енергоефективності: співпраця України з ЄС» для студентів спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», 101 «Екологія», 192 «Будівництво та цивільна інженерія» другого рівня вищої освіти. – Полтава: НУ «Полтавська політехніка ім. Ю. Кондратюка», 2020. 257 с. URL:

<https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PolNTU/10931/1/navchalnii-posibnik-vikliki-energoefektivnosti-2020.pdf>.

22. Ніколаєску І. О., Соловей Ю. О. Роль керівника закладу освіти у формуванні культури критичного мислення педагогічного колективу. Імідж сучасного педагога. 2025. № 5 (224). С. 21–26.

23. Олійник В. В. Правове забезпечення управління освітою. Київ : Освіта України, 2014. 284

24. Отич О. М. «Основи педагогічної майстерності викладача професійної школи: Підручник». — К., 2013. <https://dspace.onu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/bb84cef8-0967-4e29-b467-8d8638d401d1/content>

25. Патрік С. Менеджмент у системі освіти: стратегічне прийняття рішень та управління змінами : навч. посіб. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2023. 240 с.

26. Пачевський С. М. «Архітектура професійної компетентності керівника закладу освіти: теоретичний аспект» // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. — 2020. — № 4 (98). — С. 142–153.

27. План дій з цифрової освіти (2021–2027): Переосмислення освіти та навчання для цифрової епохи. Європейська Комісія. URL: <https://education.ec.europa.eu/uk/focus-topics/digital-education/action-plan>.

28. Педагогічна освіта: теорія і практика: зб. наук. праць. Вип. 38. Кам'янець-Подільський: Міленіум, 2025. 356 с.

29. Постанова КМУ «Деякі питання Державної служби якості освіти України» №168 від 14 березня 2018 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2018-%D0%BF#Text>

30. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII (зі змін. і допов.).

31. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX (зі змін. і допов.).

32. Професійний стандарт „Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти”: наказ Міністерства освіти і науки України № 568-21 від 17.09.2021.

33. Професійний стандарт „Вчитель закладу загальної середньої освіти”: затверджено наказом Міністерства освіти і науки України № 1225 від 29.08.2024.

34. Про затвердження Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України № 1669 від 26.12.2017 р. Верховна Рада України: Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0100-18>.

35. Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти: Наказ Міністерства охорони здоров'я України № 2205 від 25.09.2020 р. Дата оновлення: 20.02.2025. Верховна Рада України: Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1111-20>.

36. Про охорону праці : Закон України від 14.10.1992 р. № 2694-XII. Дата оновлення: 12.09.2025. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 49. ст. 668. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2694-12>.

37. Про схвалення Концепції розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти) : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 05 серп. 2020 р. № 960-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/960-2020-p>.

38. Пометун О. І. Пометун О. І. Критичне мислення як ключова компетентність Нової української школи. Директор школи, ліцею, гімназії. 2020. № 6. С. 9–15.

39. STEM Education Strategy: Research and Management Trends. OECD Education Working Papers. 2024. № 312. URL: <https://www.oecd-ilibrary.org/education>.

40. Управління закладом освіти: Підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів / С. Г. Немченко, В. В. Крижко, О. С. Боднар, В. В. Радул, О. М. Старокошко, Ю. І. Кондратенко. 2-е вид. перероб. і допов. Бердянськ: БДПУ, 2022. 506 с. Доступно на [ePrints ZU](https://eprints.zu.edu.ua/).

41. Учительський апгрейд: самооцінювання професійної діяльності: збірник діагностичних матеріалів / Ю. Борисенко, О. Венгловська, Г. Гладкова, І. Новик, О. Стягунова, О.Федоренко; за заг.ред. І.Новик. Київ: УІРО, 2024. 102 с.

42. Штучний інтелект-асистент сучасного вчителя: навч. посіб. /[Світлана Доценко, Вікторія Ворожбіт-Горбатюк, Тетяна Собченко, Марина Корнієнко].-Х. : Вид-во „Ранок”, 2025.-176с.- (Серія „Освіта сьогодні”)/

43. Як боротися з насильством і булінгом у закладах освіти: рекомендації освітнього омбудсмена. URL: <https://surl.li/zhzooz>

44. Як має працювати комісія з розгляду випадку булінгу в закладі освіти. URL: <https://surl.li/zdvzqy>

Перелік тем (варіативний складник)

1. Академічна доброчесність як складова академічної культури учасників освітнього процесу.
2. НМТ: особливості та організація проведення в 2026 р.
3. Громадський нагляд (контроль) як складова системи забезпечення якості освіти
4. Мотивація професійної діяльності вчителя як запорука ефективної командної діяльності закладу освіти.
5. Здатність керувати процесами створення ефективного безпечного електронного (цифрового) освітнього середовища закладу, критично оцінювати та оперувати інформацією в управлінській діяльності.
6. Формування нормативно-правової компетентності заступників керівників (директорів) закладів освіти.
7. Забезпечення партнерської взаємодії учасників освітнього процесу.
8. Комунікація, довіра, співпраця в освітньому процесі: партнерська взаємодія крізь призму 4К.
9. Активація мотивації засобами скрайбінгу
10. Самооцінювання освітньої та управлінської діяльності закладу загальної середньої освіти.
11. Форми навчання у закладі загальної середньої освіти.
12. Технологія проєктного навчання у практиці НУШ.
13. Етичні аспекти використання технологій штучного інтелекту в освітньому процесі: академічна доброчесність, авторське право, медіаграмотність і цифрова гігієна.